## CAPITOLUL VIII.

## SUFIXELE NEOLOGISME.

**Observaţie.** — Se găsesc numai în dr.

### SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

### ANŢĂ *(-ánţâ).*

### Funcţiunea.

#### Abstracte.

*Cutezanţă* 'îndrăzneală' < *cutez.*
*Siguranţă* < *sigur.*

**Originea:** It. *-anza,* fr. *-ance.*
*Bărbanţă,* variantă a lui *bărbunc,* nume de dans (Hasdeu, 1524) <*bărbunc*+*danţ.*

### Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-anţă* sunt feminine şi se întrebuinţează numai la sg.

### ISM *(-ism).*

### Funcţiunea.

#### Abstracte.

*Boerism* 'boerie' (I. Ghica) < *boer.*
*Cĭocoism* < *cĭocoĭŭ.*
*Lustragism* (Sanielevici, Viaţa Rom. XXIV 97) < *lustragiŭ* 'văxuitor'.

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:36 UTC)

*Mahalagism* < *mahalagiŭ.*
*Romînism* < *Romîn.*
*Creştinism* < *creştin.*
*Lichelism* intelectual (Arghezi, Viaţa Rom. XXIII 464) < *lichea* pl. *-ele.*
*Tembelism* 'indolenţă' < *tembel.*

**Originea:** Fr. *-isme.*

## Genul şi Pluralul.

Substantivele în *-ism* sunt masculine sg., afară de *mahalagism* 'cancan' care este eterogen, pl. *-e.*

### SUFIXELE ADIECTIVALE.

### AL *(-ál).*

## Funcţiunea.

APARŢINEREA.

*Lătural* (Tiktin) < *latură.*
*Mormîntal* (Alexandri) < *mormînt*
*Săptămînal* < *săptămînă.*
*Vamal* < *vamă.*

**Originea:** Fr. *-al.*

### BIL *(-'bil).*

**Observaţie.** — Derivarea se face dela verbe şi anume dela radicalul infinitivului.

## Funcţiunea.

POSIBILITATEA.

Graniţă *apărabilă* (I. G. Duca, Viaţa Rom. 1913, I 40) < *apăra.*
Manifestarea *măsurabilă* a energiei; Presiunea *măsurabilă* (T. A. Bădărău, Viaţa Rom. 1913, III 287, 289) < *măsura.*
Proba *neînlăturabileĭ* noastre datorii (I. I. C. Brătianu, Viaţa Rom. 1913, III 222) < *neînlătura.*

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:36 UTC)

Casă *nelocuibilă* (deseori în *Universul*) < *nelocui.*

Urmare firească şi *nereparabilă* (I. I. C. Brătianu, Viaţa Rom. 1913, III 223) < *nerepara.*

O dogmă *nerăsturnabilă* (A. D. Xenopol, Noua Rev. Rom. XIV 200, 15 Sept. 1913, de 2 ori) < *nerăsturna.*

O *nesecabilă* bogăţie de idei (G. Kernbach, Versuri şi Proză, 185) < *neseca.*

*Auzibil* (Tiktin) < *auzi.*

*Plătibil* < *plăti.*

**Originea:** lat. *-bilis,* it. *-bile,* fr. *-ble.*

### SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

## IST *(-ist).*

## Funcţiunea.

### ADIECTIVE.

#### APARŢINEREA.

*Patruzecĭoptist* (Ibrăileanu) < *patruzecĭ şi opt.*

*Poporanist* < *poporan.*

*Ţărănist* < *ţăran.*

In special partizanul unui om politic ori al unei grupări :

*Carpist* < P. P. *Carp.*

*Tachist* < *Tache* Ionescu.

*Junimist* < *junimea.*

### SUBSTANTIVE.

#### POSESORUL UNEI CALITĂŢI PRIN EXCELENŢĂ.

*Bonjurist* < *bon jour.*

*Zeflemist* < *zeflemea..*

#### NOMINA AGENTIS.

*Fochist* < *foc.*

*Maşinist* 'mécanicien' < *maşină.*

*Ziarist* < *ziar.*

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:36 UTC)

### UN SUFIX COMPUS.

### -alist *(=-al+-ist).*

După *naţionalist* s'a făcut :
*Iorgalist* = partizan al lui *Iorga.*

**Originea :** Fr. *-iste.*

## Pluralul.

Atât adiect. cât şi subst. în *-ist* fac pl. *-işti.*

### UN SUFIX VERBAL.

### IZ *(-iz).*

*Maghiarizez* < *Maghiar.*
*Muşamalizez* 'étouffer une affaire' < *muşama* pl. *-ale* 'toile cirée'.

**Originea :** Lat. *-iz,* fr. *-is.*

BDD-B19-11 © 1916 Librăriile SOCEC & Co.
Provided by Diacronia.ro & www.digibuc.ro for IP 216.73.216.58 (2026-11-16 17:12:36 UTC)